Проців Олег Романович

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИСЛИВСТВА ТА РИБАЛЬСТВА У СТАНІСЛАВІВСЬКОМУ ВОЄВОДСТВІ

Регулювання мисливства на Галичині бере свій початок з Литовських статутів[1], у яких були розділи присвячені мисливству. З розвалом Польсько-Литовської унії та першого поділу Речі Посполитої у 1772 році і в подальшому входження Галичини під правління Австрії правова діяльність Литовських статутів проіснувала до 1775 року.[2] В подальшому основними законодавчими актами Австрійської монархії, які регулювали мисливство, були патенти від 13.06.1786[3] та 7 березня 1849 року[4]. 30 січня 1875 року у Галичині виходить перший мисливський закон[5]. Наступний мисливський закон був прийнятий у 1897 році[6], а після нього у Галичині почав дію наступний закон з 10 квітня 1910

---

[1] Статут Великого Князівства Литовського 1588 року [електронний ресурс]. – Режим доступу:starbel.narod.ru/statut1588.htm

[2] Przewodnik myśliwca. – Leszno i Gniezno: Nakładem i drukiem E. Günthera, 1848. – s. 3-22.

[3] Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474

[4] Kasparek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasparek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S360.

[5] Krogulski S. Pół wieku: Zarys działalności Małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / Seweryn Krogulski. – Lwów: Małopolskie towarzystwo łowieckie, 1929. – S.6

[6] Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – s

року[7] і проіснував до 1927 року, коли вже у післявоєнній Польщі був прийнятий мисливський закон 3 грудня 1927 року.[8] Адміністративний уклад Другої Речі Посполитої почав складатись із воєводств, які відповідно до законодавства мали відповідні повноваження щодо регулювання мисливства на території воєводства. Станіславівське воєводство було організоване у 1920 році, а відповідно до внутрішньої організації воєводського управління, було поділено на 9 підрозділів, а саме: загальний, безпеки, самоуправління, виконання, охорони здоров'я, військовий, рільництва, публічних робіт, праці та соціального забезпечення. Функції управління мисливством відносились до лісового відділу, який разом із рільничим та ветеринарним входив до рільничого управління[9]. Відповідно до чинного на той час законодавства на воєводу покладалось ряд функцій, пов′язаних з державним регулюванням мисливства. Слід відразу відмітити, що до виконання функцій організації мисливства воєводство віднеслось із творчістю та розмахом. А саме, у Станіславівському воєводстві з ініціативи воєводи – доктора Олександра Моравського організовується перший у державі «Польський мисливський інститут», який на думку організаторів, повинен був супроводжувати ведення мисливства з наукової точки зору[10]. Для врегулювання конфліктів між мисливськими господарствами була також у воєводстві утворена перша такого роду організація у Польщі– «Сидикату мисливських товариств в Станіславові», до якого мали право належати мисливські товариства, які мали свою діяльність у Станіславівському воєводстві».[11]

---

[7] Memorjał//Łowiec – 1910. – № 10. – s.114

[8] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – s. 1-81.

[9] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1932. – № 1. – S. 1-10

[10] Pierwszy polski instytut łowiecki//Łowiec. – 1928. – № 8. – s. 117-118

[11] Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – s 26.

Звісно, для організації повноважень відповідно до чинного на той час мисливського законодавства на воєводство покладався ряд організаційних повноважень. Зокрема, відповідно до статті 73 мисливського закону від 1927 року нагляд за виконанням закону в повній мірі покладався на ієрархічний рівень адміністративного органу. Так, Міністерством рільництва здійснювався нагляд за всією державою, воєводою – на території воєводства, а старостою – на території повіту, що на мою думку, є логічним, тоді як на даний час повноваження у регулюванні мисливства мають різні центральні органи виконавчої влади, її територіальні органи, різні рівні органів місцевого самоврядування[12]. Стаття 72 покладала на воєводу повноваження здійснювати регулювання хижаків, до яких у той час зараховували не лише вовків, але й кабанів[13], організацію надання в користування мисливських ревірів[14]. Хоча й мисливський закон визначав терміни полювання по кожному виду мисливських тварин, але виходячи із їх реальної чисельності на тій чи іншій території, необхідно було врегульовувати і конкретні терміни полювання. Зокрема, відповідно до статей 48-50 Міністр рільництва Польщі мав повноваження змінювати терміни полювання на види мисливських тварин, а також дане право передати на вирішення воєводам.[15] Слід відмітити, що мисливський закон мав навіть спеціальне застереження для Львівського та Станіславівського воєводств, де у статті 46 зазначалось, що право полювання на оленів та лосів у цих воєводствах мають лише ті орендарі права полювання, площа мисливських господарств яких є більшою ніж тисяча гектарів, тоді як для інших воєводств

---

[12] Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.

[13] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – s. 1-81.

[14] Malsburg H. Jeszcze słowo o łowiectwie w lasach rządowych//Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. – 1924. – № 5. – s.4-5.

[15] Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim //Łowiec – 1928. – №15. – s.238-239.

мінімально можлива площа для проведення полювання була у десять разів меншою.[16] Слід погодитись з думкою, що дана вимога є раціональною з огляду на розведення цих тварин, які потребують великих площ.[17]

Порушення цієї вимоги зараховувалось до категорії тяжких і каралось штрафом у розмірі п’ятсот злотих, а також арештом до шести тижнів.[18]

Як свідчать тогочасні літературні джерела, Станіславівські воєводи у повній мірі використовували надані їм мисливським законом повноваження. Зокрема, розпорядженням Станіславівського воєводи від 7 серпня 1929 року заборонялось полювання на оленя з 10 жовтня до 31 листопада 1929 року на всій території воєводства.[19] Іншим розпорядженням від 21.11.1929 року № 5170 було поширено терміни, коли не дозволялось полювати на окремих територіях, а саме: на три роки, тобто, до 30.11.1932 року було обмежено полювання в таких гмінах Долинського повіту – Лісовичі, Воля Задеревацька, Надіїв. Цим же розпорядженням заборонялось полювання на весь мисливський сезон на всій території Снятинського повіту.[20]

В подальшому прослідковується ще більш жорсткі розпорядження, які стосуються охорони мисливських тварин, а саме: розпорядженням від 15 жовтня 1929 року «Про поширення охоронного часу на всіх мисливських тварин по всій території гміни Стримба і Пнів Надвірнянського повіту» було

---

[16] Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.

[17] Prawo łowieckie: Na marginesie Rozporządzenia Prezedenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. „O prawie łowieckim”//Łowiec. – 1928. - № 18. – s.291-292.

[18] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – s. 1-81.

[19] Rozporządzenie wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpna 1929r.//Łowiec. – 1929. – № 17. – s. 272.

[20] Komunikat// Łowiec. – 1929. - №24 . – s.386

заборонено проведення будь – яких полювань на чотирьохлітній період на території цих гмін до 31 жовтня 1933 року[21]. Розпорядженням № 135 вказувалось, що починаючи з жовтня 1929 року закрити полювання на всю мисливську дичину на території гміни Залуччя Коломийського повіту[22]. Розпорядження № 143 визначало заборону полювання на території всього Стрийського повіту на самців козуль з 1 листопада 1929 р. по 31 січня 1930 року[23]. Слід відмітити, що також і воєводою вживались заходи, які кардинально врегульовували час полювання. Зокрема, розпорядженням №79 від 26 квітня 1929 року «Про заборону полювання по всьому Станіславівському воєводстві на куріпок, козуль самців, зайців» збільшувався час, коли не дозволяється полювання, передбачене законодавством[24]. Слід відзначити, що воєводи кожного воєводства Другої Речі Посполитої, виходячи із своїх повноважень, і певних обставин, визначали конкретний час відкриття та закриття полювання. Оголошення термінів полювання друкувались у центральних друкованих виданнях, які виходили у Варшаві[25]. На воєвод було також покладено обов'язок інформування населення про вимоги мисливського законодавства. Зокрема, Міністерство рільництва у 1928 році розіслало вимогу до всіх воєводств, щоб вони організували випуск плакатів, у яких інформували б про вимоги мисливського законодавства, і які слід було розвісити у всіх гмінах, відділках поліції, залізничних вокзалах відповідно до поданого зразку.[26]

---

[21] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 201-202

[22] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 202

[23] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 17. – S. 217

[24] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 7. – S. 100

[25] Terminy ochronne ustanowione dla poszczególnych województw//Łowiec Polski – 1930. – № 34. – s.689.

[26] Wprowadzenie w życie nowego prawa łowieckiego//Łowiec Polski – 1928. – № 8. – s.119

Воєводою також вживались заходи щодо поборення браконьєрства. Так, наприклад воєвода 29 лютого 1936 року у зверненні до громади воєводства «Про добровільну здачу зброї» нагадував, що право володіння зброєю надається тим особам, які мають дозвіл від старости або військової влади. Пропонується особам, які нелегально тримають зброю, здати її керівникам гмін або міст. Відповідальності за добровільно здану зброю не передбачалось. Після 15 квітня поліції було наказано провести обшуки можливих місць переховування зброї. Особи, які не виконають даного розпорядження, будуть якнайсуворіше покарані.[27] Деякі радикально настроєні партії намагались тиснути на Станіславівського воєводу, щоб він дозволив носити зброю селянам, для захисту сільськогосподарських угідь від диких кабанів, але воєвода на це не погодився.[28]

Для більш дієвої охорони мисливських угідь розпорядженням Станіславівського воєводи № 13 від 21 січня 1933 року «Про організацію мисливської охорони» зверталась увага керівникам мисливських ревірів, щоб вони утримували мисливську охорону у спосіб, передбачений законодавством, при чому нагадувалось, що мисливські охоронці повинні скласти присягу перед старостою. А старости зобов'язані в обов'язковому порядку видавати посвідчення мисливського охоронця[29].

Слід сказати, що галузь мисливства за часів Другої Речі Посполитої порівняно із теперішнім станом має більш вагоме значення в частині сплати податків. Зокрема, на воєводське управління у галузі мисливства покладався обов'язок стягнення податків за мисливських собак[30] та сплати податку за

---

[27] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1936. – № 5. – S. 53

[28] Wiadomości krajowe//Łowiec Polski – 1928. – № 41. – s.697

[29] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 2. – S. 50

[30] Wiadomości bieżące//Łowiec Polski – 1929. – № 43. – s.750

користування мисливськими угіддями, який, зокрема, у Станіславівському воєводстві становив найменше з усіх інших воєводств, а саме: 1 грош за гектар.[31]

Одним із головних обов'язків у рибальстві, який покладався на воєводство, відповідно до статті 31 «Закону про рибальство» від 28 грудня 1933 року була організація спільно із старостами аукціонів по наданню в користування рибальських ревірів. Слід відмітити, що переможцем у експлуатації рибальського ревіру ставало господарство, яке не лише повинно було сплатити найвищу ціну за оренду цього ревіру, але й взяти певні окремі зобов'язання щодо утримання охоронців, внести певну суму завдатку та сплачувати в казну кошти, які використовувались на зариблення.

Зокрема, у «Станіславівському віснику» від 1933 року було надруковане розпорядження № 15 старости Косівського повіту від 26 вересня «У справі оголошення аукціону для оренди рибальського ревіру № 11 річки Черемош». Площа даного ревіру становила ліву частину стоку річки Черемош від границі злиття Білого та Чорного Черемошу до границі між гмінами Ростоки і Рожен Великий. Також до цього ревіру входили всі притоки Черемошу. Час оренди повинен був становити 10 років і починатись 1 лютого 1934 року, а закінчуватись 31 березня 1944 року. Початкова вартість торгів починалась з 60 злотих в золоті. Орендар повинен був взяти на себе зобов'язання щодо зариблення кожного року певної кількості мальків. Більше того, він повинен був взяти зобов'язання – виділяти певну суму на зариблення даного рибацького ревіру. До участі в аукціоні допускались особи, які сплатили завдаток у сумі 30 злотих.[32]

---

[31] Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – s. 205-207.

[32] Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 15. – S. 269-271

Слід відмітити, що у державному управлінні були також задіяні громадські організації. Зокрема, Галицьке мисливське товариство через своїх делегатів контролювало та консультувало владу у питаннях мисливства.[33]

Узагальнюючи вище викладене, слід відмітити, що органи державної влади на місцях мали більше повноважень в адмініструванні мисливського законодавства ніж на даний час, а аналізуючи їх правозастосовну діяльність, приходимо до висновку, що вживались адекватні управлінські рішення для вирішення тогочасних проблем у мисливській та рибальській галузі.

Процiв О.Р. Державне регулювання мисливства та рибальства у Станіславівському воєводстві /Олег Проців// Лісовий і мисливський журнал – 2013 № 3 – С. 42-44

---

[33] Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warzsawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921.